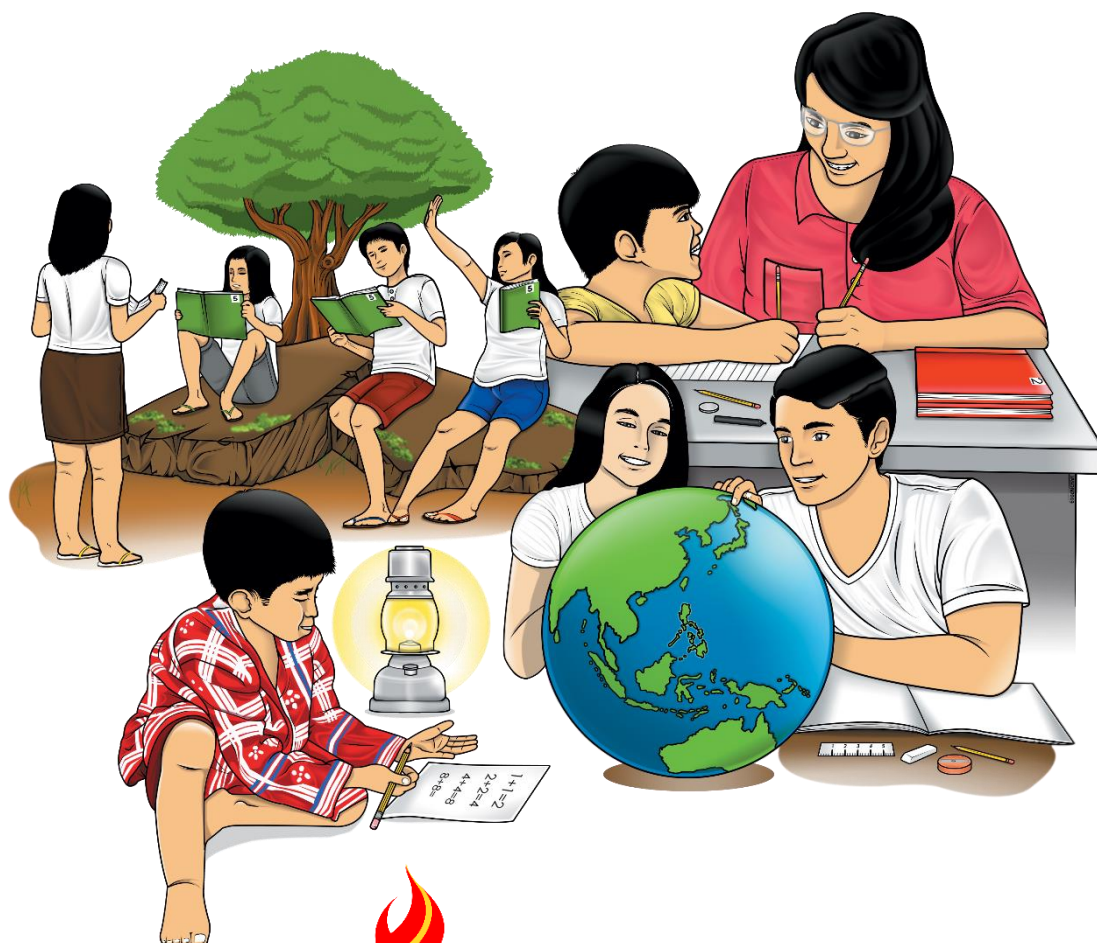

Araling Panlipunan

Ikalawang Markahan – Modyul 1: Pakinabang Pang-ekonomiko ng Likas na Yaman ng Pilipinas

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikalawang Markahan – Modyul 1: Pakinabang Pang-ekonomiko ng Likas na Yaman
ng Pilipinas
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Flaviana L. Merciales

Editor: Ma. Leilani R. Lorico, Mary Roselyn D. Berja

Tagasuri: Ana N. Calisura, Jerry P. Ramirez

Tagaguhit:

Tagalapat: Edsel D. Doctama, John Paul T. Dacillo

Tagapamahala: Gilbert T. Sadsad : Regional Director

Francisco B. Bulalacao Jr. : CLMD Chief

Grace U. Rabelas : Regional EPS In-Charge of LRMS

Ma. Leilani R. Lorico : Regional ADM Coordinator

Maritess B. Tongco : Division EPS In-Charge of LRMS

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City

Telefax: 09171781288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikalawang Markahan – Modyul 1: Pakinabang Pang-ekonomiko ng Likas na Yaman ng Pilipinas

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/ Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalaala, pantulong o estratihyang magagamit ng mga magulang o kung simumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mga mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat Gawain at pagsusulit. Inaasahan naming na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat din ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makakaranas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mga mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Sa nakaraang aralin, napag-aralan mo ang kinalalagyan ng Pilipinas at ang heograpiya nito. Natutunan mo rin ang pagkakilanlang heograpikal na may malaking kaugnayan sa pag-unlad ng bansa.

Sa modyul na ito, mas mauunawaan mo ang biyayang dala ng mga likas na yaman sa gawaing pang-ekonomiya ng bansa.

Pamantayang Pangnilalaman

Nasusuri ang iba't ibang gawaing pangkabuhayan batay sa heograpiya at mga oportunidad at hamong kaakibat nito tungo sa likas kayang pang-unlad.

Pamantayan sa Pagganap

Ang mga mag-aaral ay nakapagpapakita ng pagpapahalaga sa iba't ibang hanapbuhay at gawaing pangkabuhayan na nakatutulong sa pagkakakilanlang Pilipino at likas kayang pag-unlad ng bansa.

Pamantayan sa Pagkatuto

Pagkatapos mong basahin ang modyul na ito ikaw ay inaasahang:

Naipaliliwanag ang iba't ibang pakinabang pang ekonomiko ng mga likas na yaman ng bansa.

Alam mo ba ang mga likas na yaman ng ating bansa?

Ano ang mga pakinabang pang-ekonomiko na ibinibigay nito sa atin?

Halika, samahan mo akong alamin ang kasagutan sa ating aralin.

Subukin

Maramihang Pagpipili

Basahin at pag-aralan ang mga sumusunod na tanong. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel. Gawin sa loob ng 10 minuto.

1. Ang isda at iba pang lamang dagat, mga prutas at gulay at mga pang-agrikulturang produkto, mga troso, mga mineral, ginto, pilak at tanso, at marami pang iba ay tinatawag na _____.
  - A. likas na yaman
  - B. artipisyal na bagay
  - C. yamang likha ng tao
  - D. lahat ng nabanggit

2. Bakit mahalaga sa bansa ang pagkakaroon ng saganang likas na yaman?
  - A. Ang mga likas na yaman ay maaaring gawing dekorasyon at kasangkapan sa bahay
  - B. Ang mga likas na yaman ay nagbibigay ng mga produkto at kabuhayan sa mga tao.
  - C. Ang mga likas na yaman ay pangunahing pinagkukunan ng produktong ipinagbibili sa ibang bansa
  - D. Ang mga likas na yaman ay naipagmamalaki sa mga dayuhang turista.

3. Ang mga sumusunod na magagandang tanawin ng ating bansa ay itinuturing na likas na yaman. Alin ang HINDI kabilang sa pangkat?
  - A. Chocolate Hills
  - B. Maria Cristina Falls
  - C. Hundred Islands
  - D. Manila Ocean Park

4. Ang mga sumusunod ay kabutihang maaaring maidulot ng turismo sa bansa MALIBAN sa isa. Alin ito?
- A. Malaking dolyar ang naipapasok ng mga turistang dayuhan sa bansa.
  - B. Malaki ang naiaambag nito sa paglago ng negosyo malapit sa mga pook pasyalan.
  - C. Malakas itong atraksiyon sa mga sa turista, buhat sa mga karatig-lalawigan at maging sa labas ng bansa.
  - D. Maghahatid ito ng pagdami ng tao sa isang lugar at maabuso ang mga likas yaman dito
5. Alin sa mga sumusunod na likas na yaman ang maaring pagkunan ng enerhiyang pang elektrisidad?
- A. Chocolate Hills sa Bohol
  - B. Napcan Beach sa El Nido Palawan
  - C. Geothermal Power Plant sa Tiwi, Albay
  - D. Beach Resort sa Puerto Galera, Mindoro
6. Maraming uri ng isda ang makukuha sa ating karagatan. Ang pinakamalaking isda sa buong daigdig ay matatapan sa Pilipinas. Ito ay ang ____.
- A. Pandaca Pygmea
  - B. Rhineodon Typus
  - C. Milkfish
  - D. Tilapia
7. Ang bakal, chromium, nikel, zinc, tingga, asoge, aluminium, mamahaling ginto at pilak ay ilan lamang sa mga yamang mineral na nakakatulong sa pang-angat ng ating ekonomiya. Anong uri ng likas na yaman ang mga ito?
- A. yamang pansakahan
  - B. yamang dagat
  - C. yamang mineral
  - D. yamang kagubatan
8. Ang Lambak Trinidad sa Benguet, ang Banawe Rice Terraces, ang Talampas sa Batangas at Bukidnon ay kilalang taniman ng mga gulay. Malaking tulong ang mga ito sa pamumuhay ng mga tao. Anong uri ng likas na yaman ang mga ito?
- A. yamang pansakahan
  - B. yamang dagat
  - C. yamang mineral
  - D. yamang kagubatan

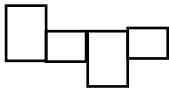
9. Alin and HINDI kabilang sa pakinabang pang-ekonomiko na nakukuha natin sa mga produktong nagmumula sa ating mga sakahan gaya ng iba't ibang uri ng prutas, gulay, palay, niyog, tabako at iba pa?
- A. Ang mga produktong ito ay nailuluwas sa ibang bansa.
  - B. Nagbibigay ito ng karagdagang kita at pag-angat sa ating ekonomiya.
  - C. Pinagkukunan natin ito ng ating pang-araw-araw na pangangailangan.
  - D. Nakatutulong sa pagpapanatili ng malakas at malusog na pangangatawan.
10. Malaking pakinabang pang-ekonomiko ang mga likas na yaman ng isang bansa. Alin sa mga sumusunod na gawain ang nagpapakita ng wastong pangangalaga ng mga ito?
- A. pagtapon ng basura sa mga ilog
  - B. paggamit ng dinamita sa pangingisda
  - C. pagputol ng malalaki at maliliit na punong kahoy
  - D. paggamit ng malalaking butas ng lambat sa pangingisda

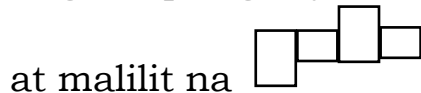
Aralin**1****Pakinabang Pang-ekonomiko
ng Likas na Yaman ng Pilipinas*****Balikan***

Kumpletuhin ang pangungusap batay sa nakaraang aralin, gamit ang gabay na kahon sa ibaba. Gawin sa loob ng 5 minuto.

1. Ang Pilipinas ay matatagpuan sa Gitnang Silangang

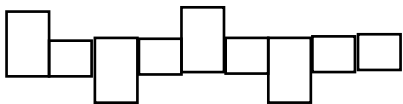

2. Ang arkipelago ay isang anyong lupa na binubuo ng malalaki

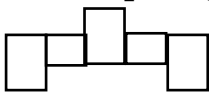

at malilit na

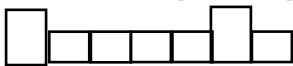
3. Ang Pilipinas ay binubuo rin ng malalawak na

4. Sa kapatagan matatagpuan ang malalaking taniman ng

5. Maraming magagandang tanawin na dinarayo ng mga

Tuklasin

Ayusin ang *jumbled letters* upang mabuo ang mga salitang may kaugnayan sa ating aralin. Mayroon kang 2 minuto sa gawaing ito.

M	A	N	G	Y	A
S	A	L	I	K	

Ano ang nabuo mong mga salita?

Alam mo ba na ang ating bansa ay biniyayaan ng mga yamang likas?
Dito nanggagaling ang mga pangunahing kailangan ng mga tao at ng bansa.

Malaki ang pakinabang pang-ekonomiko ng ating bansa sa mga likas na yaman.

Pakinabang pang-ekonomiko?
Ano ba ito?

Kaibigan, yan ang
pag-aaralan mo sa
modyul na ito.
Handa ka na ba?
Simulan na natin!

Suriin

Basahin at unawain ang aralin tungkol sa mga likas na yaman ng ating bansa at pakinabang pang-ekonomiko ng mga ito. Mayroon kang sampung minuto sa gawaing ito.

Mayroong apat na uri ang ating yamang likas ang mga ito ay yamang pansakahan, yamang pangisdaan, yamang kagubatan o kabundukan at yamang mineral.

Yamang Pansakahan

Ito ay matatagpuan sa mga kapatagan at lambak na nasa pagitan ng bundok.

Ang mga ito ay tinataniman ng mga palay, mais, gulay punongkahoy at iba pang pananim.

Ang Lambak Trinidad sa Benguet, ang Banawe Rice Terraces, ang Talampas sa Batangas at Bukidnon ay kilalang taniman ng mga gulay

Ang Gitnang Luzon ay tinaguriang *Rice Granary of the Philippines* dahil sa lawak ng palayan nito.

Yamang Gubat

Sa Luzon, ang mga kilalang kagubatan ay ang rehiyon ng Cordillera at ang lambak ng Cagayan o Rehiyon II.

Sa Palawan makikita ang pinakamalaking kagubatan sa bansa.

Sa Visayas ang malalawak na kagubatan ay makikita sa Leyte, Panay at Samar.

Sa Mindanao ang pinakamalaking kakahuyan ay nasa Silangang bahagi nito.

Yamang Pangisdaan

Maraming uri ng isda ang makukuha sa ating bansa.

Ang pating na *Rhineodon Typus*, isa sa pinakamalaking isda sa buong daigdig ay matatatagpuan sa Pilipinas.

Ang *Pandaca Pygmea* o sinarapan ang pinakamaliit na isda ay mahuhuli sa Lawa ng Bato at Lawa ng Buhi sa Camarines Sur.

Ang mga ilog, lawa, sapa, latian ay pangisdaan ng mga tilapia, bangus, hipon at iba pang uri ng isda.

Yamang Mineral

May tatlong uri ang sari-saring mineral na matatagpuan sa bansa:

1. Mineral na metal gaya ng bakal, chromium, nikel, zinc, tingga, asoge, aluminum at mamahaling ginto at pilak.
2. Mineral na di-metal tulad ng mineral na ceramic at *refractorymagnesite*, luwad, at ang mineral na kemikal at pataba tulad ng asupre, guano, *phosphate*, *gypsum*, asbestos, *talc*, marmol at aspalto.
3. Mineral na panggatong o pang-enerhiya tulad ng langis at karbon.

Ano ang ekonomiko?

Ang salitang ekonomiko ay mas kilala sa salitang “*ekonomika*” (sa wikang Pilipino) o “*economics*” (sa wikang Ingles).

Ito ay bahagi ng agham panlipunan na tumutukoy sa pamamahala upang magamit nang mabisa ang mga pinagkukunang-yaman at matugunan ang sari-saring pangangailangan ng bawat tahanan, bahay-kalakalan o pagawaan, at maging ng pamahalaan.

Ang mga pakinabang pang ekonomiko naman ay nahahati sa tatlo ang mga ito ay ang mga sumusunod:

1. pakinabang sa kalakal at produkto
2. pakinabang sa turismo
3. pakinabang sa enerhiya

Pakinabang sa Kalakal at Produkto

Ang Pilipinas ay sagana sa likas na yaman. Kung kaya, ang mga Pilipino ay karaniwan nang umaasa rito upang matugunan ang kanyang mga pangunahing pangangailangan. Gaya ng pagkain, kasuotan at tirahan. Maraming produkto ang nanggagaling sa mga yamang ito.

- Ang likas na yaman ng bansa ay nakatutulong sa pag-angat ng antas ng ekonomiya ng bansa sapagkat;
  1. Maraming produkto ang nanggagaling dito gaya ng isda at iba pang lamang dagat at tubig; mga prutas at gulay at mga pang-agrikulturang produkto; mga troso; mga mineral, ginto, pilak at tanso; at marami pang iba na napagkakakitaan natin ng malaking halaga.
  2. Ang mga produktong ito ay nailuluwas din sa ibang bansa.
  3. Nangangahulugan ito ng karagdagang kita sa ating kabang-yaman na napakahalagang sangkap sa pag-angat ng ating ekonomiya.
  4. Nakasalalay sa paglago ng ekonomiya ang pag-unlad ng bansa.
- Narito ang ilan sa mga produktong nag-aangat ng ating ekonomiya:
  1. palay mula sa Gitnang Luzon
  2. magagandang uri ng manga sa Guimaras, Iloilo
  3. strawberry mula sa Baguio
  4. marmol mula sa Romblon
  5. minahan ng ginto sa Paracale Camarines Norte, Masbate, Baguio at marami pang lugar sa Pilipinas

Sa paglipas ng panahon, patuloy na lumalawak ang pakikipagugnayan ng ating bansa sa larangan ng kalakalan. Ayon sa Philippine Statistics Authority (PSA) o dating kilala bilang National Statistics Office (NSO), ang pagluluwas ng produkto sa ibang bansa ay nagpapasok sa ating kabang yaman ng malaking halaga ng dolyar. Ito ay nakatutulong sa pag-angat ng ekonomiya ng bansa.

Pag-aralan ang talahanayan na nagpapakita ng kabuuang datos ng estadistika ng produksiyon ng mga pananim sa bansa.

Table 1 CROPS: VALUE OF PRODUCTION, PHILIPPINES, 2014-2018 (million pesos, at current prices)					
ITEM (Produkto)	2014	2015	2016	2017	2018
Palay	378,218.5	311,088.2	304,598.8	350,152.1	385,008.5
Corn	100,551.6	92,480.7	85,326.4	94,257.2	109,161.7
Coconut	104,931.6	96,073.4	108,665.1	120,700.6	91,768.4
Sugarcane	40,047.8	43,101.7	44,517.4	44,091.2	40,763.4
Banana	130,696.3	136,349.8	147,445.0	147,682.4	158,837.4
Pineapple	19,730.9	20,945.7	23,564.5	25,488.8	27,200.3
Coffee	5,785.9	5,686.8	5,715.1	5,798.2	5,466.1
Mango	19,355.8	20,383.9	23,208.7	28,937.8	27,032.9
Tobacco	4,333.0	3,726.8	3,914.1	3,800.2	4,053.9
Abaca	2,948.1	3,315.9	4,233.5	4,413.0	4,982.8
Peanut	1,072.9	1,177.1	1,092.0	1,184.9	1,248.1
Mongo	1,619.7	1,824.0	1,672.3	1,888.3	2,062.5
Cassava	16,664.1	14,711.8	17,495.2	19,904.0	17,862.1
Sweet Potato	7,158.4	7,804.1	7,936.8	8,541.1	8,959.0
Tomato	2,439.7	2,888.7	3,310.4	3,578.3	3,860.5
Garlic	936.2	1,040.2	385.2	665.2	714.0
Onion	4,887.6	3,684.0	4,354.5	5,447.6	6,743.9
Cabbage	1,944.1	2,564.1	2,606.8	2,134.3	2,932.9
Eggplant	4,110.0	3,826.0	4,191.8	5,146.3	6,572.6
Calamansi	2,890.1	2,528.0	2,001.9	1,922.4	2,454.8
Rubber	11,416.9	8,102.1	8,630.5	11,212.1	9,851.5
Others	64,312.4	73,894.7	77,825.7	78,585.3	84,874.0
TOTAL	926,051.6	857,197.5	882,691.8	965,531.4	1,002,411.4

Source: <https://psa.gov.ph/sites/default/files/Selected%20Statistics%20on%20Agriculture%202019.pdf> pp.17

Ayon sa datos ang mga produktong nag-aangat sa ating ekonomiya ay ang mga sumusunod: palay, mais, niyog, asukal, saging , pinya, kape,

manga, tabako, abaka, mani, monggo, kamoteng kahoy, kamote, kamatis, bawang, sibuyas, repolyo, talong, kalamansi, goma (*rubber*) at iba pa. Sa mga produktong nabanggit palay ang nagunguna sa produksiyon simula taong 2014 hanggang 2018.

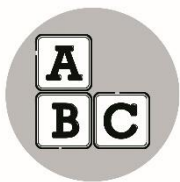
Pakinabang sa Turismo

- Maituturing na likas na yaman ang maraming lugar at tanawin sa bansa.
- Malakas itong atraksiyon sa mga turista, buhat sa mga karatig-lalawigan at maging sa labas ng bansa. Gaya ng mga dalampasigan, talon, ilog, kabundukan, bulkan, kagubatan, at maging ang ilalim ng dagat.
- Dinarayo rin ng mga turista ang mga makasaysayang lugar sa bansa. Bunga nito malaki ang naiaambag ng turismo sa pag-unlad ng ekonomiya.
- Malaking dolyar ang naipapasok ng mga turista sa bansa.
- Narito ang ilan sa mga paboritong pook pasyalan ng mga turista:
  1. Baguio City, tinaguriang “Summer Capital of the Philippines” dahil sa malamig nitong klima
  2. Tagaytay, kilala rin sa taglay nitong malamig na simoy ng hangin at mula rito matatanaw ang bulkang Taal
  3. Beach Resort sa Puerto Galera, Mindoro
  4. Chocolate Hills sa Bohol
  5. Napcan Beach sa El Nido Palawan
  6. Bohol dahil dito makikita ang tarsier o ang pinakamaliit na unggoy na kalimitang kasing laki lamang ng kamao
  7. Isla ng Boracay sa Aklan, dinarayo ng mga turista dahil sa kulay puting buhangin nito
  8. Tubataha Reef Palawan, pinamamahayan ng magagandang korales at iba’t ibang uri ng isda at lamang tubig

Pakinabang sa Enerhiya

- Ang mga likas na yaman ng bansa ay pinagkukunan din ng enerhiya.
- Malaking tulong ito sa ating ekonomiya dahil hindi na natin kailangang umangkat pa ng maraming krudo o langis.
- Pinatatakbo ang mga planta ng kuryente sa pamamagitan ng puwersa ng tubig mula sa talon ng Maria Cristina, lawa ng Caliraya at lakas ng hangin sa Bangui, Ilocos Norte sa pamamagitan ng windmill.
- Nariyan rin ang Geothermal Power Plant sa Tiwi, Albay na nagbibigay sa atin ng enerhiyang pang-elektrisidad.

Pagyamanin

A. Pagkilala: Kilalanin kung anong uri ng likas na yaman ang nasa ulap. Piliin ang sagot sa kahon at isulat ito sa iyong sagutang papel. Gawin sa loob ng 5 minuto:

yamang pansakahan	yamang gubat
yamang pangisdaan	yamang mineral

1. isda

2. bigas

3. Tiwi Geothermal Plant

5. troso

4. gulay

B. Analohiya: Unawain ang ugnayan ng mga salita sa bawat bilang at punan ng tamang sagot ang patlang mula sa mga pagpipilian. Gawin sa loob ng 5 minuto.

Pandaca Pygmea	bangus	gubat	palay
yamang mineral		yamang pansakahan	
yamang pangisdaan		yamang gubat	

1. mais: yamang pansakahan, _____: yamang pangisdaan
2. troso: yamang gubat, mangga: _____
3. _____: yamang pansakahan, nickel: yamang mineral
4. Rhineodon Typus: pinakamalaking isda, _____: pinakamaliit na isda
5. ginto: _____, hipon: yamang pangisdaan

Isaisip

A-Pagbuo ng ideya: Punan ng tamang salita ang mga sumusunod na patlang upang mabuo ang konsepto. Piliin ang sagot sa kahon at isulat ang mensaheng nabuo sa iyong sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

pakinabang sa kalakal at produkto

pakinabang sa turismo

pakinabang sa enerhiya

pakinabang pang-ekonomiko

pangangailangan

likas na yaman

Ang Pilipinas ay sagana sa _____(1)_____.
Ang mga Pilipino ay karaniwan nang umaasa rito upang matugunan ang kanyang mga pangunahing _____(2)_____ gaya ng pagkain, kasuotan at tirahan.

Ang wastong pamamahala at paggamit ng mga yamang likas ay tinatawag na _____(3)_____.

Ang tatlong uri ng pakinabang pang-ekonomiko ay ang _____(4)_____, _____(5)_____ at _____(6)_____.

B-Pag-unawa sa talahanayan: Pag-aralan ang talahanayan sa ibaba na nagpapakita ng kabuuang datos ng estadistika ng produksiyon ng mga pananim sa bansa. Sagutan ang mga tanong tungkol dito. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel: Gawin sa loob ng 7 minuto.

Table 1 CROPS: VALUE OF PRODUCTION, PHILIPPINES, 2014-2018 (million pesos, at current prices)					
ITEM (Produkto)	2014	2015	2016	2017	2018
Palay	378,218.5	311,088.2	304,598.8	350,152.1	385,008.5
Corn	100,551.6	92,480.7	85,326.4	94,257.2	109,161.7
Coconut	104,931.6	96,073.4	108,665.1	120,700.6	91,768.4
Sugarcane	40,047.8	43,101.7	44,517.4	44,091.2	40,763.4
Banana	130,696.3	136,349.8	147,445.0	147,682.4	158,837.4
Pineapple	19,730.9	20,945.7	23,564.5	25,488.8	27,200.3
Coffee	5,785.9	5,686.8	5,715.1	5,798.2	5,466.1
Mango	19,355.8	20,383.9	23,208.7	28,937.8	27,032.9
Tobacco	4,333.0	3,726.8	3,914.1	3,800.2	4,053.9
Abaca	2,948.1	3,315.9	4,233.5	4,413.0	4,982.8
Peanut	1,072.9	1,177.1	1,092.0	1,184.9	1,248.1
Mongo	1,619.7	1,824.0	1,672.3	1,888.3	2,062.5
Cassava	16,664.1	14,711.8	17,495.2	19,904.0	17,862.1
Sweet Potato	7,158.4	7,804.1	7,936.8	8,541.1	8,959.0
Tomato	2,439.7	2,888.7	3,310.4	3,578.3	3,860.5
Garlic	936.2	1,040.2	385.2	665.2	714.0
Onion	4,887.6	3,684.0	4,354.5	5,447.6	6,743.9
Cabbage	1,944.1	2,564.1	2,606.8	2,134.3	2,932.9
Eggplant	4,110.0	3,826.0	4,191.8	5,146.3	6,572.6
Calamansi	2,890.1	2,528.0	2,001.9	1,922.4	2,454.8
Rubber	11,416.9	8,102.1	8,630.5	11,212.1	9,851.5
Others	64,312.4	73,894.7	77,825.7	78,585.3	84,874.0
TOTAL (Kabuuan)	926,051.6	857,197.5	882,691.8	965,531.4	1,002,411.4

Source: <https://psa.gov.ph/sites/default/files/Selected%20Statistics%20on%20Agriculture%202019.pdf> pp.17

1. Ano ang mga produktong pang agrikultura ang iniluluwas natin sa ibang bansa?
_____
2. Anong produkto ang nagpapasok ng malaking halaga sa kaban ng Pilipinas?
_____
3. Anong produkto naman ang may pinakamababang kita?
_____

4. Ilan ang kabuuang kinita ng Pilipinas mula sa mga produktong agrikultural taong 2018?

---

5. Paano nakatutulong sa pag-angat ng ekonomiya ng bansa ang pagluluwas ng iba't ibang produkto gaya ng palay, mais, niyog at iba pa sa ibang bansa?

C-Pagpapaliwanag: Ipaliwanag ang pakinabang pang-ekonomiko ng mga likas na yaman na nasa kahon. Gawin sa sagutang papel sa loob ng 10 minuto

1.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">karagatan</div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; min-height: 100px;"><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/></div>
2.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">kagubatan</div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; min-height: 100px;"><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/></div>
3.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">Kaban ng bigas sa Gitnang Luzon</div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; min-height: 100px;"><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/></div>
4.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">Geothermal Power Plant sa Tiwi, Albay</div>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; min-height: 100px;"><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/><hr/></div>

5. ginto mula sa Paracale
Camarines, Norte
6. Hundred Islands sa
Pangasinan
7. mangga mula sa
Guimaras
8. windmill sa Ilocos
Norte
9. Isla ng Boracay
10. Bulkang Mayon sa
Albay

Isagawa

Lumikha ng isang *bar graph* sa iyong sagutang papel na nagpapakita ng pakinabang pang ekonomiko sa inyong lugar. Maaaring magtanong sa iyong mga magulang o nakatatandang kapatid para sa iyong karagdagang kaalaman. Kulayan ang iskala na may bilang 1-5. 1 ang may pinakamababang pakinabang at 5 ang may pinakamataas na pakinabang (maaaring gumamit ng kulay na nais). Pagkatapos sagutan ang mga tanong sa ibaba. Mayroon kang 8 minuto sa gawaing ito.

Halimbawa sa pagbuo ng *bar graph*.

	Iskala (Puntos ng Pakinabang)				
Pakinabang pang ekonomiko	1	2	3	4	5
Kalakal at produkto					
Turismo					
Enerhiya					

	Iskala (Puntos ng Pakinabang)				
Pakinabang pang ekonomiko	1	2	3	4	5
Kalakal at produkto					
Turismo					
Enerhiya					

1. Anong pakinabang pang-ekonomiko ang pinakamataas sa iyong lugar? _____
2. Ano naman ang may pinakamamabang pakinabang?
_____
3. Paano nakatutulong ang mga likas na yaman sa iyong sarili, sa pamayanan at sa bansa.
Sarili _____
_____
_____

Pamayanan_____

_____

Bansa_____

_____

_____

Tayahin

A. Maramihang Pagpipili

Basahin at piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat ito sa iyong sagutang papel. Mayroon kang 5 minuto sa gawaing ito.

1. Paano nakatutulong ang mga likas na yaman sa pagangat ng ating kabuhayan?
  - A. Ang mga likas na yaman gaya ng enerhiya mula sa bulkan, lakas ng hangin ay malaking panganib sa kalusugan.
  - B. Ang mga sakahan ay maaaring gawing subdibisyon, parke at pasyalan.
  - C. Ang mga produktong nakukuha natin dito gaya mga lamang dagat ay ipinagbibili sa mataas na halaga sa mga dayuhan.
  - D. Ang mga prutas, gulay at mga produktong pang-agrikultura ay napagkakakitaan ng malaki ng ating mga magsasaka.

2. Ang mga sumusunod na pahayag ay tumutukoy sa pakinabang pang-ekonomiko ng mga likas na yaman ng ating bansa, MALIBAN sa isa. Alin ito?
  - A. pakinabang sa turismo
  - B. pakinabang sa enerhiya
  - C. pakinabang sa kalakal at produkto
  - D. pakinabang sa mga Overseas Filipino Worker (OFW)

3. Anong pakinabang pang-ekonomiko ang nakukuha natin sa mga planta ng kuryente sa pamamagitan ng puwersa ng tubig mula sa Talon ng Maria Cristina, Lawa ng Caliraya at iba pang anyong tubig.
- A. pakinabang sa enerhiya
  - B. pakinabang sa turismo
  - C. pakinabang sa kalakal at produkto
  - D. pakinabang sa mga OFW
4. Sa paanong paraan naituturing na pakinabang pang-ekonomiko ang mga lugar tulad ng Baguio, Tagaytay, Isla ng Boracay at Underground River sa Palawan?
- A. Ito ay nagsisilbing atraksiyon sa mga gawaing hindi kapaki-pakinabang
  - B. Ito ay nagdudulot ng pagdagsa ng mga tao upang doon maninirahan
  - C. Ito nagbubunga ng unti-unting pagkasira ng kapaligiran.
  - D. Ito ay nakatutulong sa pagpapasok ng malaking halaga ng dolyar mula sa mga dayuhang turista.
5. Ang Pilipinas ay sagana sa likas na yaman. Ito ang nagdudulot ng pag-angat sa antas ng ekonomiya ng bansa. Isa na rito ang pakinabang sa kalakal at produkto. Alin ang HINDI kabilang sa pangkat ng kalakal at produkto?
- A. mga prutas at gulay
  - B. Geothermal Energy
  - C. mga isda at lamang dagat
  - D. mga troso, mineral at ginto

B. Pagpuno sa Talahanayan

Sipiin ang talahanayan sa ibaba sa iyong sagutang papel. Pangkatin ang mga likas na yaman na nasa kahon ayon sa kinabibilangang pangkat at ipaliwanag ang kapakinabangang pang-ekonomiko ng mga ito. Gawin sa loob ng 10 minuto.

Chocolate Hills	pilak	Puerto Galera
geothermal energy	tuna	perlas
niyog	hangin sa Bangui	
Napcan beach, El Nido Palawan		
Tubataha Reef, Palawan		

Pakinabangang Pang-ekonomiko	Mga likas na yaman	Kapakinabangang Pang-ekonomiko
Kalakal at produkto		
Turismo		
Enerhiya		

Karagdagang Gawain

Lumikha ng isang islogan sa isang maiksing *bondpaper* na nagpapaliwanag ng pakinabang pang-ekonomiko sa inyong lugar. Gawin sa loob ng 10 minuto.

Rubrik sa pagmamarka

Batayan	Puntos		
	3	2	1
Nilalaman	Mabisang naipakita ang mensahe	Hindi gaanong naipakita ang mensahe	Hindi naipakita ang mensahe
Pagkamalikhain	Napakaganda at napakalinaw ng pagkakasulat ng mga titik	Maganda at malinaw ang pagkakasulat ng mga titik	Hindi maganda at malabo ang pagkakasulat ng mga titik
Kalinisan	Napakalinis ng nabuong gawain	Malinis ang pagkakabuo ng gawain	Hindi gaanong malinis ang nabuong gawain
Kabuuan			

Susi sa Pagwawasto

<p>Payamanin</p> <p>A- 1. Yamang pangisdaan 2. Yamang pansakahan 3. yamang mineral 4. yamang gubat 5. yamang pansakahan B- 1. Bangus 2. yamang pansakahan 3. palay 4. Pandaca pygmea 5. yamang mineral</p>	<p>Subukin</p> <p>1. A 2. B 3. D 4. D 5. C 6. B 7. C 8. A 9. D 10. D</p> <p>Balikan</p> <p>1. Asya 2. pulo 3. kapatagan 4. palay 5. turista</p> <p>Tuklasin</p> <p>A. Yamang likas</p>
--	--

ISASIP	A-
<ol style="list-style-type: none"> 1. likas na yaman 2. pangangailangan 3. pakinabang pang-ekonomiko 4. pakinabang sa kalakal at produkto 5. pakinabang sa turismo 6. pakinabang sa enerhiya 	<p>Ang Pilipinas ay sagana sa (1)likas na yaman. Ang mga Pilipino ay karaniwan nang umaasa rito upang matugunan ang kanyang mga pangunahing (2) pangangailangan gaya ng pagkain, kasuotan at tirahan.</p> <p>Ang wastong pamamahala at paggamit ng mga yamanang likas ay tinatagay na (3) pakinabang pang-ekonomiko.</p> <p>Ang tatlong uri ng pakinabang pang-ekonomiko ay ang (4) pakinabang sa kalakal at produkto(5) pakinabang sa turismo (6) pakinabang sa enerhiya.</p>
B-	<ol style="list-style-type: none"> 1. Palay, Corn, Coconut, Sugarcane, Banana, Pineapple, Coffee, Mango, Tobacco, Abaca, Peanut, Mongo, Cassava, Sweet Potato, Tomato, Garlic, Onion, Cabbage, Eggplant, Calamansi, Rubber 2. palay 3. garlic 4. 1,002,411.4
C-	<ol style="list-style-type: none"> 5. Ang pagluluwas ng produkto sa ibang bansa ay nagpapasok sa ating kabang yaman ng malaking halaga ng dolyar na nakakautulong sa pag-angat ng ekonomiya ng bansa.
<ol style="list-style-type: none"> 1.Maraming produkto ang nanggagaling dito gaya ng isda at iba pang lamang dagat na napagkakakitaan ng malaking halaga. 2.Maraming produkto ang nanggagaling dito gaya ng mga prutas, gulay at mga pang-agrikulturang produkto; mga troso at iba na napagkakakitaan ng malaking halaga. 3.Dito nanggagaling ang malaking produksiyon ng bigas sa bansa, na nagsisilbing pagkain ng mga mamamayang Pilipino. Iniluluwas din natin ito sa ibang bansa at pinagkakakitaan ng dolyar na nakakautulong sa pag-angat ng ating ekonomiya. 4.Nagbibigay ito sa atin ng pakinabang pang enerhiyang. Ang <i>steam</i> na nagmumula rito ay nakakabuo ng elektrisidad, na nagagamit sa pagpapatakbo ng mga planta at makinarya. 5. Dito nanggagaling ang mga gintong ginagawang mamahaling alahas na pinagkakakitaan ng mga minero, alahero at iba. Nagpapasok din ito ng malaking halaga sa bansa na nakakautulong sa pag-unlad ng ekonomiya.Nakakautulong ito sa pag-unlad ng ating ekonomiya. 6.Nagbibigay ito sa atin ng pakinabang pang turismo at nagpapasok ng malaking halaga ng dolyar sa bansa. Na nakakautulong sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa. 7.Dito nagmumula ang magagandang uri ng mangga na naluluwas sa ibang bansa. At nagpapasok ng malaking halaga ng dolyar sa bansa. 8. Nagbibigay ito ng pakinabang pang enerhiya. Sa pamamagitan ng pwersa ng hangin nagkakaroon ng kuryente na ginagamit sa pagpapatakbo ang mga planta. 9. Nagbibigay ito sa atin ng pakinabang pang turismo at nagpapasok ng malaking halaga ng dolyar sa bansa. Na nakakautulong sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa. 10. Nagbibigay ito sa atin ng pakinabang pang turismo at nagpapasok ng malaking halaga ng dolyar sa bansa. Na nakakautulong sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa. 	<p>ISAGAWA</p> <p>Maaaring magkakaiba ang sagot ng mag-aaral ayon sa kanilang lokasyon</p>

TAYAHIN A-1. D 2. D 3. A 4. D 5. B B-	Pakinabang Pang-ekonomiko	Mga likas na yaman	Kapakinabangang pang-ekonomiko
	kalakal at produkto	tuna, perlas, niyog, pilak	Ang mga produktong ito ay nailuluwas sa ibang bansa na siyang pinanggagalingan ng karagdagang kita ng ating bansa na mahalagang sangkap sa pag-angat ng ating ekonomiya.
	turismo	Chocolate Hills Napcan Beach El Nido, Palawan Tubataha Reef, Palawan Puerto Galera	Ang mga magagandang tanawing ito ay dinarayo ng mga turista. Ang mga turista ay nagpapasok sa atin ng malaking halaga ng dolyar na nakakatulong sa pag-unlad ng ating ekonomiya.
	enerhiya	geothermal energy hangin sa Bangui	Pinagkukunan natin ang mga ito ng enerhiyang pang-elektiridad, na siyang nagpapatkbo ng ating mga makinarya at nagbibigay ilaw sa ating mga tahanan.

Sanggunian

Adriano, Caampued, Capunitan, Galarosa, Miranda, Quintos, Dado, Gozun, Magsino, Nabaza, Naval, Araling Panlipunan 4, 2015.

Cruz, Gorobat, Avelino, Yaman ng Pilipinas 6 , 2010.

Agriculture 2019 pdf pp 17

[https://psa.gov.ph/sites/default/files/Selected%20Statistics%20on%](https://psa.gov.ph/sites/default/files/Selected%20Statistics%20on%20Agriculture%202019.pdf)

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph